दीप्तं जापहुतादिसाधितमिदं रक्षाकरं शत्रुहृत् ॥ ३२ ॥

इति । अस्यार्थः—त्रिकोणाभ्यन्तरे षट्कोणे तदन्तर्वर्तिदलकमलं च कृत्वा तत्कर्णिकायां प्रणवमध्ये "अमुकं हन २" इति शत्रुनाम विलिख्य (दलेषु नवसु मन्त्राक्षराणि द्वन्द्वशोऽष्टादश विलिख्य) दशमेदलेऽन्त्यमक्षरं मन्त्रस्य विलिख्य षट्कोणेषु हृल्लिहबीजं विलिख्य तद्बहिर्भूपुरत्रयं कुर्यात् । जपहोमपूजादिभिः साधितमेतद्यन्त्रं शत्रुनाशनं रक्षाकरं च भवतीति ॥ अथ श्रीराममन्त्राः । सारसंग्रहे—

अथ राममनून् वक्ष्ये श्रेष्ठान् वैष्णवतन्त्रके । तत्रादौ मन्त्रराजस्तु षडर्णः प्रोच्यतेऽधुना ॥ १ ॥
गाणपत्येषु सौरेषु शाक्तशैवेष्वभीष्टदः । वैष्णवेष्वपि सर्वेषु राममन्त्रः फलाधिकः ॥ २ ॥
गाणपत्यादिमन्त्रेषु कोटिकोटिगुणाधिकाः । मन्त्रास्तेष्वप्यनायासफलदोऽयं षडक्षरः ॥ ३ ॥
षडक्षरोऽयं मन्त्रस्तु सर्वाघौघविनाशनः । मन्त्रराज इति प्रोक्तः सर्वेषामुत्तमोत्तमः ॥ ४ ॥
दैनन्दिनं च दुरितं पक्षमासर्तुवर्षजम् । सर्वं दहति निःशेषमूर्णाचलमिवानलः ॥ ५ ॥
ब्रह्महत्यासहस्राणि ज्ञानाज्ञानकृतानि च । स्वर्णस्तेयसुरापानगुरुतल्पाद्युतानि च ॥ ६ ॥
सर्वाण्यपि शमं यान्ति मन्त्रराजानुकीर्तनात् । ब्राह्मणं क्षत्रियं वैश्यं शूद्रं हत्वापि कल्मषम् ॥ ७ ॥
सञ्चिनोति नरो मोहाद्भूयस्तदपि नाशयेत् । ग्रामारण्यपशुघ्नत्वसञ्चितं दुरितं च यत् ॥ ८ ॥
निःशेषं नाशयत्येव रामात्मा मन्त्रराजकः । मद्यपानेन यत्पापं तदप्याशु विनाशयेत् ॥ ९ ॥
अभक्षभक्षणोत्पन्नं मिथ्याज्ञानसमुद्भवम् । सर्वं विलीयते राममन्त्रस्यास्यैव कीर्तनात् ॥ १० ॥
श्रोत्रियस्वर्णहरणाच्चैनो यदुपगच्छति रत्नादेरपहारेण तदप्याशु विनाशयेत् ॥ ११ ॥
गत्वा तु मातरं मोहादगम्यां वापि योषितम् । उपास्यानेन मन्त्रेण रामं तदपि नाशयेत् ॥ १२ ॥
महापातकयुक्तानां सङ्गत्या सञ्चितं च यत् । नाशयेत् तत्कथालापशयनासनभोजनैः ॥ १३ ॥
पितृमातृवधोत्पन्नं बुद्धिपूर्वमघं च यत् । निःशेषं नाशयत्येव कालत्रयसमुद्भवम् ॥ १४ ॥
तदनुष्ठानमात्रेण सर्वमेव प्रलीयते । यत्प्रयागादितीर्थेषु प्रायश्चित्तादिकैरपि ॥ १५ ॥
नैवापनुद्यते पापं तदप्याशु विनाशयेत् । कृच्छ्रैस्तप्तपराकाद्यैर्नानाचान्द्रायणैरपि ॥ १६ ॥
पापं च नापनोद्यं यत्तदस्याशु विनाशयेत् । आत्मतुल्यसुवर्णादिदानैर्बहुविधैरपि ॥ १७ ॥
किञ्चिदप्यपरिक्षीणं पापं तदपि नाशयेत् । भूतप्रेतपिशाचाद्याः कूष्माण्डग्रहराक्षसाः ॥ १८ ॥
दूरादेव पलायन्ते मन्त्रराजप्रभावतः । मालिन्यमपि साङ्कर्यं यच्च यावच्च दूषणम् ॥ १९ ॥
सर्वं विलयमाप्नोति मन्त्रराजानुकीर्तनात् । अब्रह्मचर्यदोषाश्च नियमातिक्रमोद्भवाः ॥ २० ॥
स्त्रीणां च पुरुषाणां स्युर्मुन्नेगानेन नाशिताः । शान्तः प्रसन्नो वरदोऽक्रोधनो भक्तवत्सलः ॥ २१ ॥
मन्त्रराजसमो मन्त्रो जगत्स्वपि न विद्यते । सकामानां भुक्तिदोऽयं निष्कामाणां च मुक्तिदः ॥ २२ ॥
नृणामुभयकामानां भुक्तिमुक्तिप्रदायकः । राज्यभीष्टं महीसंस्थो राजते वा महीस्थितः ॥ २३ ॥
अथवा राक्षसा यस्मान्मरणं यान्ति सर्वतः । .... ॥

इत्यादि । अत्रैव षडक्षरमन्त्रप्रभावकथनं सर्वेषामपि राममन्त्राणां साधारणं बोद्धव्यम् । अथात्रैकाक्षरमारम्भ क्रमेण सर्वे मन्त्रा उद्ध्रियन्ते । तत्र श्रीस्कन्दयामले—

वह्निस्थं शयनं विष्णोरर्धचन्द्रविभूषितम् । एकाक्षरो मनुः प्रोक्तो मन्त्रराजसुरद्रुमः ॥ १ ॥

वह्नी रेफः । विष्णोः शयनमनन्तः आ । अर्धचन्द्रं अनुस्वारस्तेन रां । अस्यार्थस्तत्रैव—

रेफोऽग्निरहमेवोक्तो विष्णुः सोमो म उच्यते । मध्यगस्त्वावयोर्ब्रह्मा रविराकार उच्यते ॥ २ ॥
ज्योतींषि सकलीकृत्य त्रीण्याकाशो विभुः स्वयम् । नादोऽपि धत्ते सन्मात्रं त्वामेव परमेश्वरीम् ॥ ३ ॥

इति । सारसंग्रहे—

CC0. Vasishtha Tripathi Collection. Digitized by eGangotri

मूर्तिपञ्चरनामानं तत्त्वन्यासं च कारयेत् । ब्रह्मा मुनिः स्याद्गायत्रं छन्दो रामोऽस्य देवता ॥ १ ॥
दीर्घार्धेन्दुयुजाङ्गानि कुर्याद् बहून्यात्मना मनोः (बहून्यात्मना रेफेण) ।
सरयूतीरमन्दारवेदिकापङ्कजासने । श्यामं वीरासनासीनं ज्ञानमुद्रोपशोभितम् ॥ २ ॥
वामोरुन्यस्ततद्धस्तं सीतालक्ष्मणसंयुतम् । अवेक्षणमात्मानमात्मन्यमिततेजसम् ॥ ३ ॥
शुद्धस्फटिकसङ्काशं केवलं मोक्षकाङ्क्षया । चिन्तयेत्परमात्मानं भानुलक्षं जपेन्मनुम् ॥ ४ ॥

भानुलक्षं द्वादशलक्षम् । तथा—
"वह्निर्नारायणेनाढ्यो जाठरः केवलोऽपि च । एकाक्षरोक्तमृष्यादि स्यादाद्येन षडङ्गकम्' ॥ १ ॥
केवल इत्यनेन दीर्घराहित्यमुक्तं नतु व्यञ्जनमात्रम् । इति । तथा—
तारमायारमानङ्गवाक्स्वबीजैश्च षड्विधः । अक्षरो मन्त्रराजः स्यात् सर्वाभीष्टफलप्रदः ॥ १ ॥
तारः प्रणवः । माया भुवनेश्वरीबीजं । रमा श्रीबीजं । अनङ्गःकामबीजं । वाग्वाणीबीजं । स्वमुक्तराम-बीजं । इति तथा—
द्व्यक्षरश्चन्द्रभद्रान्तो द्विविधश्चतुरक्षरः । ऋष्यादि पूर्ववज् ज्ञेयमेतेषां च विचक्षणैः ॥ २ ॥
तथा—"सप्रतिष्ठो रमौ वायुर्हृत्पद्मार्णो मनुः स्मृतः" । प्रतिष्ठा आ । रमौ रेफमकारौ । वायुर्यकारः । हृत्पद्मः ।
विश्वामित्रो मुनिः प्रोक्तः षड्भिश्छन्दोऽस्य देवता । रामभद्रो बीजशक्ती प्रथमार्णनती क्रमात् ॥ ३ ॥
भ्रूमध्ये हृदि नाभ्यन्ध्रोः पादयोर्विन्यसेन्मनुम् । षडङ्गं पूर्ववद्वा मन्त्रार्णैर्मनुनास्त्रकम् ॥ ४ ॥
मध्येवनं कल्पतरोर्मूले पुष्पलतासने । लक्ष्मणेन प्रगुणितसव्यांसतूणसायकम् ॥ ५ ॥
अवेक्ष्यमाणं जानक्या कृतव्यजनमीश्वरम् । जटाभारलसच्छीर्षं श्यामं मुनिगणावृतम् ॥ ६ ॥
लक्ष्मणेन धृतच्छत्रमथवा पुष्पकोपरि । दशास्यमथनं शान्तं ससुग्रीवविभीषणम् ॥ ७ ॥
विजयार्थी विशेषेण वर्णलक्षं जपेन्मनुम् । ....
इति । तथा—
स्वकामशक्तिवाग्लक्ष्मीताराद्यः पञ्चवर्णकः । षडक्षरः षड्विधः स्याच्चतुर्वर्गफलप्रदः ॥ ८ ॥
पञ्चाशन्मातृकामन्त्रवर्णप्रत्येकपूर्वकः । लक्ष्मीवाङ्मन्मथादिश्च तारादिः स्यादनेकधा ॥ ९ ॥
श्रीमायामन्मथैकैकबीजाद्यान्तगतो मनुः । चतुर्वर्णः स एव स्यात् षड्वर्णो वाञ्छितप्रदः ॥ १० ॥
स्वाहान्तो हुंफडन्तो वा नत्यन्तो वा भवेदयम् । ....॥

च चतुर्वर्णो यः पूर्वमुक्तो रामभद्ररामचन्द्र इत्येवंरूपो द्विविधः । पञ्चाशद्वर्णपूर्वो बीजपूर्वश्च षडक्षरः । तेन श्रींरामचन्द्र श्रींरामचन्द्रेत्यादि पञ्चाशत् । एवं वाग्बीजादिःपञ्चाशत् । कामबीजादिःपञ्चाशत् । तारादि पञ्चाशत् । इति शतद्वयम् । एवं श्रींरामभद्रेत्यादि, तेन चतुःशतम् ॥ अगस्त्योऽपि—(८ अध्या०)
रामित्येकाक्षरो मन्त्रो राम इत्यपरो मनुः । चन्द्रान्तश्चैव भद्रान्तः पुनर्द्वेधा विधिश्चते ॥ १ ॥
पञ्चाशन्मातृकामन्त्रवर्णप्रत्येकपूर्वकम् । लक्ष्मीवाङ्मन्मथादिश्च सर्वत्र प्रणवादिकः ॥ २ ॥

श्रीमायेत्यादिः पूर्वोक्तो यो नमोन्तः षड्विधः स स्वाहान्तः षड्विधः हुंफडन्तः षट्प्रकारः । एवमष्टादश भेदाः । तेनाष्टादशाधिकचतुःशतसंख्यश्चतुरक्षरपञ्चाक्षराभ्यामुत्पन्नाः षडक्षरभेदा इति । तथा—
ब्रह्मा सम्मोहनः शक्तिर्दक्षिणामूर्तिरेव च । अगस्त्यः श्रीशिवः प्रोक्ता मुनयोऽनुक्रमादिमे ॥ ३ ॥
छन्दो गायत्रसंज्ञं च श्रीरामो देवता मता । अथवा कामबीजादेर्विश्वामित्रो मुनिर्मनोः ॥ ४ ॥
छन्दो देव्यादिगायत्री रामभद्रोऽस्य देवता । बीजशक्ती यथापूर्वं षड्वर्णान् विन्यसेन्मनोः ॥ ५ ॥

CC0. Vasishtha Tripathi Collection. Digitized by eGangotri

श्रीबीजयुक्तद्व्यधिकशतस्यागतस्य ऋषिर्विश्वामित्रो वा । कामबीजयुक्तद्व्यधिकशतस्य सम्मोहनो विश्वामित्रो वा । एवं वाग्बीजयुक्तस्य दक्षिणामूर्तिर्विश्वामित्रो वा । (एवं तारादेः शिवो विश्वामित्रो वा ।) एतेन स्वबीजयुक्तस्य ब्रह्मैव । मायायुक्तस्य शतद्वयस्य शक्तिरेव । तथा स्वाहान्तानां षण्णां हुंफडन्तानां षण्णां च विश्वामित्र एवेति सम्भूय द्वादशाधिकशतमन्त्राणां स एवेति । तथा—

ब्रह्मरन्ध्रे भ्रुवोर्मध्ये हृन्नाभ्यन्धुषु पादयोः । बीजैः षड्दीर्घयुक्तैर्वा मन्त्रार्णैर्वा षडङ्गकम् ॥ ६ ॥
ध्यायेत् कल्पतरोर्मूले सुवर्णमयमण्डपे । पुष्पकाख्यविमानान्तः सिंहासनपरिच्छदे ॥ ७ ॥
पद्मे वसुदले देवमिन्द्रनीलमणिप्रभम् । वीरासनसमासीनं व्याख्यामुद्रोपशोभितम् ॥ ८ ॥
वामोऽन्यस्ततद्धस्तं सीतालक्ष्मणसंयुतम् । सर्वाभरणसंपन्नं वर्णलक्षं जपेन्मनुम् ॥ ९ ॥

वर्णलक्षं षड्लक्षम् । मन्त्रान्तरम्—

रामश्च चन्द्रभद्रान्तो ङेन्तो नतियुतो द्विधा । तारादिसहितः सोऽपि मन्त्रस्त्वष्टाक्षरः स्मृतः ॥ १० ॥

तारादयः षट् प्रागुक्तास्तैः सहितः स द्विविधः सप्ताक्षरस्तेनाष्टाक्षरो द्वादशप्रकारः । "ताराद्यन्तर्गतः सोऽपि नवार्णः स्यादनेकधा" । स सप्तार्ण एव तारादिषण्मध्यगतैरेकैकेन संपुटितः । तेन नवार्णोऽपि द्वादशविधः ।

तारं रामश्चतुर्थ्यन्तः क्रोधास्त्रं वह्निवल्लभा । अष्टार्णोऽयं परो मन्त्रं ऋष्यादि स्यात् षडर्णवत् ॥ ११ ॥

क्रोधः हुं । अस्त्रं फट् । वह्निवल्लभा स्वाहा । मन्त्रान्तरम्—

गुणबीजं वदेन्मायां हृद्रामाय पुनश्च ताम् । शिवोमारामममन्त्रोऽयं वस्वर्णः स्ववसुप्रदः ॥ १२ ॥

गुणबीजं प्रणवः । माया भुवनेशीबीजं । हृन्नमः । तां मायां । स्ववसुप्रदो भुक्तिमुक्तिप्रदः ।

ऋषिः सदाशिवः प्रोक्तो गायत्री छन्द उच्यते । शिवोमारामचन्द्रोऽस्य देवता परिकीर्तिता ॥ १३ ॥
दीर्घया माययाङ्गानि तारपञ्चार्णयुक्तया । ....

ॐनमोरामाय ह्रां हृदयाय नमः । ॐनमोरामाय ह्रीं शिरसे० इत्यादि प्रयोगः । ध्यानम्—

रामं त्रिनेत्रं सोमार्धधारिणं शूलिनं वरम् । भस्मोद्धूलितसर्वाङ्गं कपर्दिनमुपास्महे ॥ १४ ॥
रामाभिरामां सौन्दर्यसीमां सोमावतंसिनीम् । पाशांकुशधनुर्बाणधरां ध्यायेत् त्रिलोचनाम् ॥ १५ ॥
ध्यायन्नेवं वर्णलक्षं जपेत् त्रिमधुराप्लुतैः । बिल्वपत्रैः फलैः पुष्पैस्तिलैर्वा पङ्कजैर्हुनेत् ॥ १६ ॥

दशांशमिति शेषः । मन्त्रान्तरम्—

जानकीवल्लभं ङेन्तं स्वाहान्तश्च हृदादिकः । दशाक्षरोऽयं मन्त्रः स्याद्वसिष्ठोऽस्य मुनिः स्वराट् ॥ १७ ॥
छन्दश्च देवता रामः सीतापाणिपरिग्रहः । आद्यं बीजं द्विठः शक्तिः कामेनाङ्गक्रिया मता ॥ १८ ॥

द्विठः स्वाहाकारः । कामेन षड्दीर्घयुक्तेन । तथा—

शिरोललाटभ्रूमध्यतालुकण्ठेषु हृद्यपि । नाभ्यन्धुजानुपादेषु दशार्णान् विन्यसेन्मनोः ॥ १९ ॥
अयोध्यानगरे रत्नचित्रे सौवर्णमण्डपे । मन्दारपुष्पैराबद्धविताने तोरणान्विते ॥ २० ॥
सिंहासने समारूढं पुष्पकोपरि राघवम् । रक्षोभिर्हरिभिर्देवैर्दिव्ययानगतैः शुभैः ॥ २१ ॥
संस्तूयमानं मुनिभिः प्रह्वैश्च परिसेवितम् । सीतालंकृतवामाङ्गं लक्ष्मणेनोपशोभितम् ॥ २२ ॥
श्यामं प्रसन्नवदनं सर्वाभरणभूषितम् । ध्यायन्नेवं जपेन्मन्त्रं वर्णलक्षमनन्यधीः ॥ २३ ॥

वर्णलक्षं दशलक्षम् । तथा मन्त्रान्तरम्—

रामं ङेन्तं धनुष्पाणयेऽन्ते स्याद्वह्निसुन्दरी । दशाक्षरोऽयं मन्त्रः स्यान्मुनिर्ब्रह्मा विराट् स्मृतम् ॥ २४ ॥
छन्दोऽस्य देवता प्रोक्तो रामो राक्षसमर्दनः । आद्यो बीजं द्विठः शक्तिस्तेनैवाङ्गानि पूर्ववत् ॥ २५ ॥

CC0. Vasishtha Tripathi Collection. Digitized by eGangotri

आद्यः रां इति । तेनैव कामेन ।

वर्णन्यासं तथा ध्यानं पौरश्चरणिकं विधिम् । दशाक्षरोक्तवत्कुर्याच्चापबाणधरं स्मरेत् ॥ २६ ॥
ॐहृद्भगवते रामचन्द्रभद्रौ च ङेयुतौ । अर्कार्णो द्विविधो ह्यस्य ऋषिध्यानादि पूर्ववत् ॥ २७ ॥

रामेति स्वरूपम । पूर्ववत् दशाक्षरवत् । तथा—

श्रीपूर्वं जयमध्यस्थं तद्विधं रामनाम च । त्रयोदशार्ण ऋष्यादि पूर्ववत् सर्वकामदः ॥ २८ ॥

श्रीरामजयरामजयरामजय (१३) ।

पदत्रयैर्द्विरावृत्तैरङ्गं ध्यानं दशार्णवत् । सतारं हृद्भगवते रामो ङेन्तं महा ततः ॥ २९ ॥
पुरुषाय–पदं पश्चात् हृदन्तोष्टादशाक्षरः । विश्वामित्रो मुनिश्छन्दो गायत्रं देवता मनोः ॥ ३० ॥
दशास्यदर्पदलनो रामभद्रः प्रकीर्तितः । तारं बीजं नमः शक्तिः षडङ्गं कल्पयेत्ततः ॥ ३१ ॥
मूलमन्त्रं कोसलेन्द्रं सत्यसन्धमनन्तरम् । रावणान्तकनामानं सर्वलोकहितं तथा ॥ ३२ ॥
स्वादुप्रसन्नवदनं चतुर्थ्या नमसा वदेत् ।···· ···· ···· ···· ···· ॥

मूलमन्त्रेण हृत् । कोशलेन्द्राय नमः शिरः । सत्यसन्धाय नमः शिखा । रावणान्तकाय नमः कवचं । सर्वलोकहिताय नमः नेत्रं । स्वादुप्रसन्नवदनाय नमः अस्त्रं । ध्यानम्—

नन्दिग्रामस्योपवने भरतायतनाञ्चिते । रम्ये सुगन्धिपुष्पाढ्यैर्वृक्षवृन्दैश्च शोभिते ॥ ३३ ॥
निशानभेरीपटहशङ्खतूर्यादिनिःस्वने । प्रवृत्तनृत्ये परितो जयमङ्गलभाषिते ॥ ३४ ॥
पाटीरघुसृणोशीरकर्पूरागरुगन्धिते । नानाकुसुमसौरभ्यवाहिगन्धवहाञ्चिते ॥ ३५ ॥
देवगन्धर्वनारीभिर्गायन्तीभिरलंकृते । सिंहासनसमारूढं पुष्पकोपरि राघवम् ॥ ३६ ॥
सौमित्रिसीतासहितं जटामुकुटशोभितम् । चापबाणधरं श्यामं ससुग्रीवविभीषणम् ॥ ३७ ॥
हत्वा रावणमायन्तं कृतत्रैलोक्यरक्षणम् । रामचन्द्रं हृदि ध्यायन् दशलक्षं जपेन्मनुम् ॥ ३८ ॥
(होमपूजाप्रयोगादि सर्वं ज्ञेयं षडर्णवत् ।) तथा—
रामभद्रं महेपूर्वं ध्वासाग्निश्च घुतः परम् । वीरं नृपोत्तमपदं दशास्यान्तक मां ततः ॥ ३९ ॥
ततो रक्ष ततो देहि पश्चाद् दापय मे श्रियम् । ···· ···· ···· ···· ···· ॥

अग्नी रेफः । श्लोकरूपो मन्त्रः ।

द्वात्रिंशदक्षरो मन्त्रो विश्वामित्रो मुनिर्मनोः । छन्दोऽनुष्टुब् देवता च रामभद्रः प्रकीर्तितः ॥ ४० ॥
चतुष्करणवेदाब्धिवस्वर्णैरङ्गकल्पना । ···· ··· ···· ···· ···· ॥

करणानि चत्वारि । वेदाश्चत्वारः । अब्धयश्चत्वारः वसवोऽष्टौ ॥ रामभद्रहृत् । महेष्वासो शिरः । रघुवीर शिखा । नृपोत्तम कवचं । दशास्यान्तक मां रक्ष नेत्रं । देहि दापय मे श्रियम् अस्त्रम् ।

मूर्ध्नि भाले दृशोः श्रोत्रगण्डयुग्मे सनासिके । आस्यदोःसन्धियुगले स्तनहृन्नाभिमण्डले ॥ ४१ ॥
कट्यां मेढ्रे पार्श्वपादसन्धिष्वर्णान् न्यसेन्मनो । पूर्वोक्तं ध्यानमत्रापि त्रिलक्षं नियतो जपेत् ॥ ४२ ॥

दृशोर्वर्णद्वयं, गण्डयोश्च, द्विवचनयुग्मपदाभ्याम् । दोष्पत्सन्धयः षोडश ।

पीतं वा चिन्तयेद्रामं धनार्थं यो मनुं जपेत् । सतारं हृद्भगवते चतुर्थ्या रघुनन्दनम् ॥ ४३ ॥
रक्षोघ्नविशदं तद्वन्मधुरेति वदेततः । प्रसन्नवदनं ङेन्तं वदेदमिततेजसे ॥ ४४ ॥
बलरामौ चतुर्थ्यन्तौ विष्णुं ङेन्तं नति ततः । प्रोक्तो मालामनुः समचत्वारिंशद्भिरक्षरैः ॥ ४५ ॥

अमिततेजसे इत्यत्र पूर्वपदेन न सन्धिरक्षरसंख्यानुपपत्तेः । तथा—

मुनिः पितामहश्छन्दः स्यादनुष्टुप् च देवता । राज्याभिषिक्तो रामश्च बीजशक्ती यथा पुरा ॥ ४६ ॥

यथा पुरा तारनती । "सप्तर्तुसप्तदशषड्रुद्रसंख्यैः षडङ्गकम्" । ॐनमो भगवते हृत् । रघुनन्दनाय शिरः । रक्षोघ्नविशदाय शिखा । मधुरप्रसन्नवदनाय कवचं । अमिततेजसे नेत्रं । बलाय रामाय विष्णवे नमोऽस्त्रम् ।

CCO. Vasishtha Tripathi Collection. Digitized by eGangotri

शिरस्याननवृत्ते च भ्रूमध्येऽक्षिद्वयोरपि । श्रोत्रयोर्घ्राणयोश्चैव गण्डयोरोष्ठयोरपि ॥ ४७ ॥
दन्तयोरास्यदेशे च दोष्पत्संध्यग्रकेषु च । कण्ठे हृदि स्तनद्वन्द्वे पार्श्वयो पृष्ठयोस्ततः ॥ ४८ ॥
जठरे नाभ्यधिष्ठाने गुह्ये वर्णान् प्रविन्यसेत् । ध्यानं दशाक्षरप्रोक्तं लक्षमेकं जपेन्मनुम् ॥ ४९ ॥
बिल्वैः प्रसूनैः पत्रैर्वा फलैस्त्रिमधुराप्लुतैः । मधुरत्रययुक्तेन पायसेनाथवाम्बुजैः ॥ ५० ॥
होमं दशांशतः कुर्यात् तथा सर्वत्र तर्पणम् । रमा सीता चतुर्थ्यन्ता स्वाहान्तोऽयं षडक्षरः ॥ ५१ ॥
सीतामन्त्रश्च कथितः स्वतन्त्रोऽङ्गुररोऽपि च । जनकोऽस्य ऋषिश्छन्दो गायत्रं देवता मनोः ॥ ५२ ॥
सीताभगवती प्रोक्ता श्रीबीजं शक्तिरन्त्यकौ । दीर्घस्वरयुजा स्वेन षडङ्गानि प्रकल्पयेत् ॥ ५३ ॥
पूजयेद्वैष्णवे पीठे ध्यायेद्राघवसंयुताम् । स्वर्णाभामम्बुजकरां रामालोकनतत्पराम् ॥ ५४ ॥
वर्णलक्षं जपेन्मन्त्रमिष्टार्थं साधयेत्ततः । रेफपूर्वं समुद्धृत्य सेन्दु लक्ष्मणसंयुतम् ॥ ५५ ॥
ङेन्तोऽयं लक्ष्मणमनुर्नमसा च समन्वितः । अगस्त्य ऋषिरस्याथ गायत्रं छन्द उच्यते ॥ ५६ ॥
लक्ष्मणो देवता प्रोक्तो लंबीजं शक्तिरस्य हि । नमः स्याद्विनियोगो हि पुरुषार्थचतुष्टये ॥ ५७ ॥

रेफपूर्वं लकारम् । तथा—

द्विभुजं स्वर्णरुचिरतनुं पद्मनिभेक्षणम् । धनुर्बाणकरं रामसेवासंसक्तमानसम् ॥ ५८ ॥
पूजा तु वैष्णवे पीठे साङ्गावरणवर्जिता । सप्तलक्षं पुरश्चर्या ततः सिद्धीस्तु साधयेत् ॥ ५९ ॥
भरतस्यैवमेव स्याच्छत्रुघ्नस्याप्ययं विधिः । आदौ वाप्यन्ततो वापि पूजायां राघवस्य तु ॥ ६० ॥
एतेषामपि कर्तव्या भुक्ति मुक्तिमभीप्सुभिः । अङ्गत्वेनोदिता ह्येते प्रधान्येनापि सुन्दरि ॥ ६१ ॥
वदेद् दाशरथायेति विद्महे च पदं ततः । सीतापदं समुद्धृत्य वल्लभा ततो वदेत् ॥ ६२ ॥
धीमहीत्यपि तन्नोऽथ ततो रामः प्रचोदयात् । एषा स्याद्रामगायत्री भक्तानां भुक्तिमुक्तिदा ॥ ६३ ॥
जन्मप्रभृति यत्पापं दशभिर्याति संक्षयम् । पुराकृतं शतेनैव सहस्रेण जपेन वा ॥ ६४ ॥
पुरश्चरणमस्याश्च चतुर्लक्षजपावधि । यच्च यावच्च पूजादि सर्वं पूर्ववदाचरेत् ॥ ६५ ॥
तारादिरेषा गायत्री मुक्तिमेव प्रयच्छति । (मायादिरपि वैदुष्यं रमादिश्च श्रियं पराम् ॥ ६६ ॥
मदनेनापि संयुक्ता संमोहयति मेदिनीम् । अनयाराधितो रामः सर्वाभीष्टं प्रयच्छति ॥ ६७ ॥)
पूजयेद्वैष्णवे पीठे मूर्ति मूलेन कल्पयेत् । श्रींसीतायै द्विठान्तेन सीतां पार्श्वगतां यजेत् ॥ ६८ ॥

पार्श्वं वामं । "वामभागे" समासीनामिति वचनात् ।

ततो दक्षिणकोणाग्रे सखायं लक्ष्मणं यजेत् । वामपार्श्वे त्रिकोणस्य शार्ङ्गं दक्षिणतः शरान् ॥ ६९ ॥

वामादि किञ्चिदग्रे । "अग्रपार्श्वद्वये शार्ङ्गशरानङ्गानि तद्वहि"रति सारसंग्रहात् । तथा—

अग्नीशासुरवायव्यमध्ये दिक्षु च पूजयेत् । केसरेषु षडङ्गानि प्रथमावृतिरीरिता ॥ ७० ॥
द्वितीयात्मादिभिः प्रोक्ता चतुर्भिश्च सशक्तिकैः । आत्मा चैवान्तरात्मा च परमात्मा तृतीयकः ॥ ७१ ॥
ज्ञानात्मा चेति दिक्पत्रेष्वाग्नेयादिदलेष्वथ । निवृत्तिं च प्रतिष्ठां च विद्यां शान्तिं यजेत्क्रमात् ॥ ७२ ॥
तृतीया वासुदेवाद्यैर्दलमध्येषु चेरिता । वासुदेवः संकर्षणः प्रद्युम्नश्चानिरुद्धक. ॥ ७३ ॥
श्रीश्च शान्तिस्तथा प्रीतिश्चतुर्थी च रतिः स्मृता । दिग्विदिक्क्रमतः पूज्या गन्धपुष्पादिभिः प्रिये ॥ ७४ ॥
चतुर्थी वायुपुत्राद्यैः पत्राग्रे पूर्वतः क्रमात् । हनुमन्तं ससुग्रीवं भरतं सविभीषणम् ॥ ७५ ॥
लक्ष्मणाङ्गदशत्रुघ्नान् जाम्बवन्तं तदग्रतः । आञ्जनेयं च देवाग्रे वाचयन्तं च पुस्तकम् ॥ ७६ ॥
दक्षान्ययोश्च भरतशत्रुघ्नावात्तचामरौ । धारयन्तं च पाणिभ्यां छत्रं पृष्ठे च लक्ष्मणम् ॥ ७७ ॥
सृष्ट्यादिमन्त्रिणः पूर्वदिक्क्रमेण कृताञ्जलीन् । सृष्टिं जयन्तं विजयं सुराष्ट्रं राष्ट्रवर्धनम् ॥ ७८ ॥
अकोपं धर्मपालाख्यं सुमन्तं च क्रमाद्यजेत् । वसिष्ठं वामदेवं च जाबालिं गौतमं तथा ॥ ७९ ॥

CC0. Vasishtha Tripathi Collection. Digitized by eGangotri

भरद्वाजं कश्यपं च कौशिकं वाल्मिकं तथा । नारदं सनकं चैव सनातनमतः परम् ॥ ८० ॥
सनत्कुमारं च यजेद् द्वादशारे विचक्षणः । नीलं नलं सुषेणं च मैन्दं च शरभं ततः ॥ ८१ ॥
द्विविधं चन्दनगवाक्षौ किरीटं च कुण्डलम् । श्रीवत्सं कौस्तुभं शङ्खं चक्रं गदां च पद्मकम् ॥ ८२ ॥
षोडशान्जेऽर्चयेत् पूर्वदिक्क्रमेण कृताञ्जलीन् । ध्रुवो ध्वरश्च सोमश्च आपश्चैवानिलोऽनलः ॥ ८३ ॥
प्रत्यूषश्च प्रभासश्च वसवोऽष्टौ प्रकीर्तिताः । वीरभद्रश्च शम्भुश्च गिरीशश्च महायशाः ॥ ८४ ॥
अजैकपादहिर्बुध्न्यः पिनाकी चापराजितः । भुवनाधीश्वरश्चैव कपाली च दिशांपतिः ॥ ८५ ॥
स्थाणुर्भगश्च भगवान् रुद्राश्चैकादश स्मृताः । वरुणः सूर्यवेदाङ्गौ भानुरिन्द्रो रविस्तथा ॥ ८६ ॥
गभस्तिश्च यमः स्वर्णरेताश्चाथ दिवाकरः । मित्रो विष्णुरिति प्रोक्ता आदित्या द्वादश क्रमात् ॥ ८७ ॥
धातास्मन्ते प्रयजेद् द्वात्रिंशदुदिता इमे । ध्रुवाद्यैरष्टमी ज्ञेया द्वात्रिंशद्दलपद्मके ॥ ८८ ॥
इन्द्राद्यैर्भूगृहे बाह्ये नवमावरणं यजेत् । तदस्त्रैर्वज्रशक्त्याद्यैर्दशमावरणं स्मृतम् ॥ ८९ ॥
अङ्गैरात्मादिभिर्वासुदेवाद्यैर्वायुजादिभिः । सृष्ट्यादिभिर्लोकपालैस्तदस्त्रैर्वा यजेत् प्रभुम् ॥ ९० ॥
यद्वाङ्गैर्वायुपुत्राद्यैः सृष्ट्याद्यैश्च दिशाधिपैः । तदस्त्रैश्च यजेद् देवं संक्षेपार्चा समीरिता ॥ ९१ ॥

इति । अथ प्रयोगः—तत्र प्रातःकृत्यादियोगपीठन्यासान्ते मूलेन प्राणायामत्रयं कृत्वा, इत्यादि गङ्गामन्त्रजपान्ते ॐनमो भगवते रघुनन्दनाय रक्षोघ्नविशदाय मधुरप्रसन्नवदनाय अमिततेजसे बलाय रामाय विष्णवे नमः । इति मन्त्रेणाष्टवारमभिमन्त्र्योक्तविधिना स्नानादिकं कृत्वा, सन्ध्यावन्दनेऽप्यघमर्षणानन्तरं पुनर्जलमादाय "हुंजानकीवल्लभाय स्वाहा" इति मन्त्रेण जलमभिमन्त्र्य, तज्जलं पीत्वाचमनादितर्पणान्तं कृत्वा, प्राणायामादिपूर्वकं "दाशरथाय विद्महे सीतावल्लभाय धीमहि तन्नो रामः प्रचोदयात्" इति रामगायत्रीं यथाशक्ति जपित्वा, मूलमन्त्रजपादि परतत्त्वान्तं योगपीठन्यासं कृत्वा, मूलमन्त्रेण प्राणायामत्रयं कृत्वा, शिरसि ब्रह्मणे ऋषये नमः । मुखे गायत्रीछन्दसे नमः । हृदये श्रीरामदेवतायै नमः । इति विन्यस्य प्राग्वद्विनियोगमुक्त्वा, रां हृदयाय नमः । रीं शिरसे स्वाहा । रूं शिखायै वषट् । रैं कवचाय हुं । रौं नेत्रत्रयाय वौषट् । रः अस्त्राय फट् । इति करषडङ्गन्यासं कृत्वा, शिरसि रांनमः । भ्रूमध्ये रांनमः । हृदि मांनमः । नाभौ यंनमः । गुह्ये नंनमः । पादयोः मंनमः । इति विन्यस्य, प्रागुक्तमूर्तिपञ्जरन्यासं तत्त्वन्यासं च विधाय, ध्यानादिमानसपूजान्ते सुवर्णादिपट्टे कुंकुमादिना त्रिकोणगर्भमष्टदलपद्मं कृत्वा, तद्बहिः पुनरष्टदलं तद्बहिर्द्वादशदलं तद्बहिः षोडशदलं तद्बहिर्द्वात्रिंशद्दलं तद्बहिश्चतुर्द्वारयुतं चतुरस्रत्रयमिति पूजाचक्रं कृत्वा, पुरतः संस्थाप्याभ्यर्च्याभ्यर्च्यादिपूजनादिपुष्पोपचारान्ते, देवस्य वामभागे—श्रींसीतायै स्वाहा सीतायै नमः इति सीतां सम्पूज्य, दक्षिणभागे—लं लक्ष्मणाय नमः । इति लक्ष्मणं सम्पूज्य, किंचिद् देवस्य वामाग्रे—शार्ङ्गाय नमः । दक्षिणाग्रे—ॐशरेभ्यो नमः । इति प्राधानार्चां कृत्वा प्राग्वदङ्गानि सम्पूज्य, अष्टदलमूलेषु दिक्षु—ॐआं आत्मने नमः । ॐअं अन्तरात्मने नमः । ॐपं परमात्मने नमः । ॐह्रीं ज्ञानात्मने नमः । कोणेषु—ॐनिवृत्त्यै नमः । प्रतिष्ठायै० । विद्यायै० । शान्त्यै० । ततो दलमध्येषु दिक्षु—ॐवासुदेवाय नमः । सङ्कर्षणाय० । प्रद्युम्नाय० । अनिरुद्धाय० । विदिक्षु—श्रिये नमः । शान्त्यै० । प्रीत्यै० । रत्यै० । द्वितीयाष्टदलाग्रेषु—हनुमते नमः । सुग्रीवाय० । भरताय० । विभीषणाय० । लक्ष्मणाय० । अङ्गदाय० । शत्रुघ्नाय० । जाम्बवते० । अग्रेष्वेव—सृष्ट्यै० नमः । जयन्ताय० । विजयाय० । सुराष्ट्राय० । राष्ट्रवर्धनाय० । अकोपाय० । धर्मपालाय० । सुमन्त्राय० । द्वादशदलेषु—वसिष्ठाय नमः । वामदेवाय० । जाबालये० । गौतमाय० । भरद्वाजाय० । कश्यपाय० । कौशिकाय० । वाल्मीकये० । नारदाय० । सनकाय० । सनातनाय० । सनत्कुमाराय० । षोडशदलेषु—नीलाय नमः । नलाय० । सुषेणाय० । मैन्दाय० । शरभाय० । द्विविधाय० । चन्दनाय० । गवाक्षाय० । किरीटाय० । कुण्डलाय० । श्रीवत्साय० । कौस्तुभाय० । शङ्खाय० । चक्राय० । गदायै० । पद्माय० । ततो द्वात्रिंशद्दलेषु—ध्रुवाय नमः । ध्वराय० ।

CCO. Vasishtha Tripathi Collection. Digitized by eGangotri

सोमाय० । आपाय० । अनिलाय० । अनलाय० । प्रत्यूषाय० । प्रभासाय० । वीरभद्राय । शम्भवे । गिरीशाय० । अजैकपादे० । अहिर्बुध्न्याय० । पिनाकिने० । भुवनाधीश्वराय० । कपालिने० । दिक्पतये० । स्थाणवे० । भगाय० । वरुणाय० । सूर्याय० । वेदाङ्गाय० । भानवे० । इन्द्राय० । रवये० । गभस्तये० । यमाय० । स्वर्रेतसे० । दिवाकराय० । मित्राय० । विष्णवे० । धात्रे नमः । इति सम्पूज्य लोकेशार्चादि सर्वं प्राग्वत् कुर्यात । मन्त्रान्तराणां न्यासध्यानादिविशेषः । अर्चनं तु समानमेव ॥ सारसंग्रहे तु द्वात्रिंशद् देवतानां पूजानन्तरम्--

वषट्कारं च पुरतः प्रयजेत् सगुणत्रयम् । ततो मेषादिराशींश्च यजेन्नागाष्टकं ततः ॥ १ ॥
अनन्तो वासुकिः स्थाणुः कार्कोटः पद्म एव च । महापद्मस्तथा शङ्खः कुलिकश्चाष्टमः स्मृताः ॥ २ ॥

इत्यावरणान्तरमुक्तम् । एते चतुर्विंशतिसंख्यकाः द्वात्रिंशद्दलपद्माद्बहिश्चतुर्विंशतिदलपङ्कजेषु पूज्याः । अधिकस्याधिकं फलमिति । तथा--

षट्सहस्रं सहस्रं च त्रिशतं शतमेव वा । प्रत्यहं प्रजपेन्मन्त्री नोचेत्प्राप्नोत्यधोगतिम् ॥ १ ॥

इति । तथा सारसंग्रहे--

षड्लक्षं प्रजपेन्मन्त्रं जुहुयात्तद्दशांशतः । कमलैर्मधुराभ्यक्तैरेधितेऽग्नौ सुपूजिते ॥ १ ॥
तर्पयेत्सलिलैः शुद्धैः शीतलैश्चन्द्रवासितैः । अभिषिक्तः समभ्यर्च्य ब्राह्मणान् भोजनादिभिः ॥ २ ॥

चन्द्रः कर्पूरः ।

गुरुमभ्यर्च्य विभवैस्तोषयेद् भक्तिसंयुतः । तदाज्ञयाथ कुर्वीत प्रयोगान् निजवाञ्छितान् ॥ ३ ॥
धनाय कमलैर्जातीपुष्पैश्चन्दनलोलितैः । जुहुयाद्धनाधिपवन्नीलोत्पलहुतेन च ॥ ४ ॥
वशयेद्विश्वमखिलं बिल्वपुष्पैर्धनाप्तये । (हुतं दीर्घायुषे दूर्वारक्ताब्जैर्धनप्राप्तये) ॥ ५ ॥
आधाय कुण्डे विधिवदग्निं पूर्वोक्तवर्त्मना । तत्र देवं समावाह्य पूजयेदुपचारकैः ॥ ६ ॥
पञ्चभिर्वा षोडशभिः पूजोपकरणैः पृथक् । पलाशाश्वत्थखदिरोदुम्बराम्रद्रुमेन्धनैः ॥ ७ ॥
(अग्निं प्रज्वालयेत् सम्यक् कर्पूरैरथवेन्धनैः) । तत्र सम्पूजयेत् सम्यग राघवं प्रोक्तवर्त्मना ॥ ८ ॥
लक्षं तदर्धमथवा जपित्वा तद्दशांशतः । तिलैर्वा कमलैर्हुत्वा यद्यदिष्टं तदाप्नुयात् ॥ ९ ॥
बिल्वप्रसूनैरैश्वर्यमेधितेऽग्नौ हुतैर्भवेत् । पलाशकुसुमैर्हुत्वा मेधावी वेदविद् भवेत् ॥ १० ॥
दूर्वाभिश्च गुडूचीभिः प्रत्येकमपि वा हुतैः । निरामयश्च दीर्घायुर्भवत्येव न संशयः ॥ ११ ॥
ध्यात्वाथ मन्मथं रामं सीतामपि रतिं स्मरेत् । सर्ववश्यं प्रयोगेषु जपहोमादिकर्मसु ॥ १२ ॥
रामं नवोढया सार्धं स्मरन्नाराध्य भक्तितः । उपैति सदृशीं कन्यां लाजाहोमेन साधकः ॥ १३ ॥
रामं विधिवदाराध्य ज्वलितेऽग्नौ प्रयोगवित् । मधुरत्रययुक्तेन पायसेन हुनेत्सुधीः ॥ १४ ॥
सर्वाधिपत्यं वैदुष्यं भवेदेव न संशयः । तिलैश्च तण्डुलैराज्यैर्हुत्वा लोकस्य पूजनम् ॥ १४ ॥
आराध्य वत्सरं यावत् षट्सहस्रं दिने दिने । जपेच्च जुहुयादग्नौ तद्दशांशं घृतान्धसा ॥ १६ ॥
अयमेवान्नदो लोके सर्वेषामपि जायते । बिल्वप्रसूनैः कुमुदैस्तथा बिल्वदलैरपि ॥ १७ ॥
हुत्वा तु स लभेल्लक्ष्मीरचिरान्मन्त्रसाधकः । आराध्य रामं चण्डांशुमण्डले वत्सरात्सुधीः ॥ १८ ॥
उदयाद्यावदस्तं स्याज्जपेन्मन्त्रमनन्यधीः । फलं भवति तस्याशु देवानामपि दुर्लभम् ॥ १९ ॥
वैदुष्येणाधिपत्येन नराणामुत्तमो भवेत् । पूर्णिमायां निशीथिन्यामुदयास्तमयं विधोः ॥ २० ॥
संवत्सरं प्रकुर्वीत जपहोमादिकं बुधः । रात्रौ जपेद्दिवा होमं कुर्यादेवापरेऽह्नि ॥ २१ ॥
ब्राह्मणान् भोजयित्वा तु व्रतमेतत्समापयेत् । सोमसूर्यादिकं यस्तु व्रतं कुर्वीत मानवः ॥ २२ ॥
भुक्तिं मुक्तिं च लभते इह लोके परत्र च । रक्तपद्मैश्च बन्धूकैस्तथा रक्तोत्पलैरपि ॥ २३ ॥

CCO. Vasishtha Tripathi Collection. Digitized by eGangotri

अभीष्टलोकवश्यार्थं जुहुयादर्चितेऽनले । राज्यैश्वर्योपभोगार्थं जपेल्लक्षमनन्यधीः २४ ॥
पद्मैर्बिल्वप्रसूनैर्वा दशांशं जुहुयात्सुधीः । समुद्रतीरे गोष्ठे वा लक्षजापी पयोव्रतः ॥ २५ ॥
पायसेनाज्ययुक्तेन हुत्वा विद्यानिधिर्भवेत् । मन्त्रवित् स्वाधिपत्याय शाकाहारो जलान्तरे ॥ २६ ॥
जपेल्लक्षं च जुहुयाद्बिल्वपत्रैर्दशांशतः । तदेव पुनरायाति स्वाधिपत्यं न संशयः ॥ २७ ॥

उपोष्य गङ्गादिजलान्तरस्थो रामं समाराध्य जपेच्च लक्षम् ।
हुत्वा दशांशं कमलैस्तिलैर्वा प्रजाप्रसूनैर्मधुरत्रयाक्तैः ॥ २८ ॥
राजश्रियं विन्दति मन्दभाग्यो ह्यमुष्य राज्यं च सदा स्थिरं स्यात् ।
रामं समाराध्य च यो हुनेच्च राज्यश्रियं विन्दति सेन्दुखण्डैः ॥ २९ ॥

वैशाखे राघवं सूर्ये पश्यन्निमिषेक्षणः । निराहारो जपेल्लक्षं मौनी पञ्चाग्निमध्यतः ॥ ३० ॥
दशांशं कमलैर्हुत्वा सर्वभोगो भवेद् ध्रुवम् । माघमासे जले स्थित्वा कन्दमूलफलाशनः ॥ ३१ ॥
जपेल्लक्षं च जुहुयात्पायसेनार्चितेऽनले । दशांशं पुत्रपौत्राद्यैरुपेतः प्राप्नुयाच्छ्रियम् ॥ ३२ ॥
श्रीरामसदृशः पुत्रः पौत्रोऽप्यस्य प्रजायते । बलिष्ठैः शत्रुभिर्मन्त्री परिभूतोऽथ मानवः ॥ ३३ ॥
तदा हनहनेत्युक्त्वा मायान्ते वा रणे यजेत् । ध्यात्वा रघुपतिं क्रुद्धं कालानलमिवापरम् ॥ ३४ ॥
(आकर्णसशराकृष्टकोदण्डभुजमण्डितम् ।) रणाङ्गने रिपूञ्जित्वा तीक्ष्णमार्गणवृष्टिभिः ॥ ३५ ॥
संहरन्तं महावीरमुग्रमैन्द्ररथस्थितम् । लक्ष्मणादिमहावीरैर्युतं हनुमदादिभिः ॥ ३६ ॥
कोटिकोटिमहावीरैः शैलवृक्षकरोद्धतैः । वज्रीकरणहुंकारभोंकारसुमहारवैः ॥ ३७ ॥
नदद्भिरपि धावद्भिः समरेऽरिगणं प्रति । एवं ध्यात्वा निराहारो मारणाय रिपोः पुनः ॥ ३८ ॥
जुहुयाच्छाल्मली पुष्पैर्दशांशं मन्त्रसाधकः । शत्यन्तं तु समृद्धोऽपि न शत्रुरवशिष्यते ॥ ३९ ॥
वैरिणं रावणं ध्यात्वा तथात्मानं रघूद्वहम् । विधाय पूर्ववत् सर्वमनायासेन मारयेत् ॥ ४० ॥
सीताहरणशोकाच्च स्तब्धीभूतमचेतसम् । जपेद्रघुपतिं ध्यायन्निराहारो जले वसन् ॥ ४१ ॥
दशांशं च तिलैर्हुत्वा स्तम्भयेच्छत्रुसंहतिम् । निधाय वायुबीजान्ते तन्नाम भ्रामयेति च ॥ ४२ ॥
जपेन्नक्तं निराहारो जुहुयाच्च तिलैरपि । रामं ध्यात्वा विषण्णं तु सीतान्वेषणकातरम् ॥ ४३ ॥
भ्रामयत्यचिरं साक्षाद्धेमाद्रिमपि वैरिणम् । समुद्रतीरे लङ्कायां हेमप्राकारसन्निधौ ॥ ४४ ॥
सुग्रीवादिभिरन्यैश्च दैवतैर्नारदादिभिः । उपास्यमानं सदसि ध्यात्वा देवं सलक्ष्मणम् ॥ ४५ ॥
विभीषणायागताय ध्यात्वैनं शरणार्थिने । वरदं तं जपेल्लक्षं जुहुयात् पङ्कजैरपि ॥ ४६ ॥
स्वस्थानमानयेच्छीघ्रं राजानमथवा प्रभुम् । निमील्य चक्षुषी स्नेहादुपलभ्य पुनः पुनः ॥ ४७ ॥
प्रमोहयन्तं सहसा विराधान्मारुतिप्रियम् । रामं ध्यात्वा जपेल्लक्षं हुत्वा रक्ताम्बुजैरपि ॥ ४८ ॥
सम्मोहयति वेगेन राजानमपि वा प्रभुम् । तारादिर्मुक्तये ह्येष रमादिर्भुक्तये तथा ॥ ४९ ॥
वाक्सिद्धये च वाग्बीजं प्रणवान्ते नियोजयेत् । मान्मथं सर्ववश्याय वदेत्तत्त्रितयं पुनः ॥ ५० ॥
तारान्ते चैव तन्मन्त्री सर्वार्थं विनियोजयेत् । ··· ···· ···· ···· ···· ॥

इति । स्कन्दयामले—

आदौ विरच्य षट्कोणं तन्मध्ये बीजमालिखेत् । तद्बीजान्तरधः साध्यं साधकाख्यां तदूर्ध्वतः ॥ १ ॥
षष्ठ्या (साध्या)धः साधकः कर्म मध्ये तत्पार्श्वयोः क्रियाम् । रमाबीजं च तस्यान्तस्तत्सर्वं वेष्टयेत्ततः ॥२॥
संम्मुखाभ्यां तु ताराभ्यां कोणेष्वङ्कमनूंल्लिखेत् । षट्कोणपार्श्वयोर्मायाश्रीबीजेऽग्रेषु मन्मथम् ॥ ३ ॥
षट्सन्धिषु च हुंबीजं तत्सर्वं वेष्टयेत्ततः । वाग्भवेन बहिः पद्ममष्टपत्रं सकेसरम् ॥ ४ ॥
केसरेषु स्वरान् वर्णान् पत्रेषु विलिखेद् क्रमात् । पत्राग्रेषु लिखेन्मालामन्त्रवर्णान् ऋतून्मितान् ॥ ५ ॥

CC0. Vasishtha Tripathi Collection. Digitized by eGangotri

पञ्च चान्त्यदले बाह्ये पुनरष्टदलाम्बुजम् । तत्केसरेषु श्रीबीजं दलेष्वष्टाक्षराणि च ॥ ६ ॥
नारायणमनोर्बाह्ये पद्मं द्वादशभिर्दलैः । तत्केसरेषु चत्वारि चत्वारि विलिखेत्क्रमात् ॥ ७ ॥
अकारादिक्षकारान्तान् मातृकार्णान् सबिन्दुकान् । शिष्टानन्ते तद्दलेषु विलिखेत्परमेश्वरि ॥ ८ ॥
वासुदेवमनोर्वर्णान् द्वादशैकैकशः क्रमात् । बहिः षोडशपत्रं च मायाबीजाढ्यकेसरम् ॥ ९ ॥
तत्पत्रेषु च वर्मास्त्रहृदन्तान् द्वादशार्णकान् । विलिख्य तत्सन्धिषु तु वायुपुत्रादिबीजकान् ॥ १० ॥
द्वात्रिंशद्दलसंयुक्तं पद्मं कृत्वाथ तद्बहिः । तन्मूलेषु लिखेच्छक्तिश्रीमारबीजकानि च ॥ ११ ॥
रामानुष्टुभमन्त्रार्णान् नृसिंहानुष्टुभार्णकान् । दलेष्वेकैकशो देवि विलिखेत्तदनन्तरम् ॥ १२ ॥
पत्राग्रेषु च मन्त्रज्ञो वषडित्यक्षरद्वयम् । बहिर्भूपुरमालिख्य वज्राष्टकविराजितम् ॥ १३ ॥
नृसिंहबीजं तद्दिक्षु वाराहं कोणकेषु च । लिखेच्छ्रीरामयन्त्रं हि सर्वयन्त्रोत्तमं प्रिये ॥ १४ ॥
साधितं जपहोमाभ्यां होमसंपातमेकतः । घृतं शिरसि वा बाहावायुरारोग्यदं नृणाम् ॥ १५ ॥
रक्षाकरं महेशानि महदैश्वर्यवर्धनम् । वन्ध्यानामपि नारीणां पुत्रदं सुखदं परम् ॥ १६ ॥
भुक्तिमुक्तिप्रदं चैव गोपनीयं सुरेश्वरि । यस्मै कस्मै न देयं च त्रिषु लोकेषु दुर्लभम् ॥ १७ ॥
किं बहूक्तेन देवेशि सर्वदं नात्र संशयः । .... ॥

इति । अस्यायमर्थः—षट्कोणं कृत्वा, तन्मध्ये श्रीरामबीजं विलिख्य, (तन्मध्ये साध्यनाम विलिख्य) तत्सर्वमन्योन्याभिमुखप्रणवाभ्यां संवेष्ट्य षट्सु कोणेषु षडङ्गमन्त्रानालिख्य, षट्कोणपार्श्वयोर्वामे मायां दक्षिणे श्रीबीजं च विलिख्य, तत्कोणाग्रेषु कामबीजं विलिख्य, षट्कोणसन्धिषु हुंबीजमालिख्य, तद्बहिर्वृत्तद्वयं कृत्वा तदन्तरालवीथ्यां वाग्भवबीजानि निरन्तरं (वृत्ता) कारेण विलिख्य, तद्बाह्येऽष्टदलं कृत्वा तत्केसरेषु द्वन्द्वशः (षोडश) स्वरान् विलिख्य, तद्दलेषु कचटतपयशळाख्यानष्टवर्गानालिख्य, तत्पत्राग्रेषु पूर्वोक्तमालामन्त्रवर्णान् षट्षट् समालिख्यान्तिमे पञ्चवर्णानालिख्य, तद्बहिः पुनरष्टदलपद्मं कृत्वा, तत्केसरेषु श्रीबीजं, दलेषु नारायणाष्टाक्षराणि विलिख्य, तद्बहिर्द्वादशदलकमलं कृत्वा, तत्केसरेषु मातृकार्णांश्चतुरश्चतुर आलिख्य, तद्दलेषु वासुदेवद्वादशाक्षराणि एकैकशो विलिख्य, तद्बहिः षोडशदलकेसरेषु मायाबीजं प्रतिकेसरं विलिख्य, दलेषु पूर्वोक्तद्वादशाक्षराणि द्वादशदलेषु विलिख्यावशिष्टदलचतुष्टये "हुं फट् नमः" इति वर्णचतुष्टयं प्रतिदलमेकैकं विलिख्य, तद्दलान्तरालेषु प्रागुक्तहनुमदाद्यष्टकसृष्ट्याद्यष्टकयोर्नामाद्यक्षराणि सबिन्दुनि लिखित्वा, तद्बहिर्द्वात्रिंशद्दलेषु पूर्वोक्तश्लोकरूपद्वात्रिंशदक्षररामन्त्रार्णान् नृसिंहद्वात्रिंशदक्षरवर्णांश्चैकैकशो विलिख्य, तत्केसरेषु प्रतिकेसरं शक्तिश्रीकामबीजानि विलिख्य, पत्राग्रेषु प्रत्यग्रं वषडिति विलिख्य, तद्बहिश्चतुरस्रं वज्राष्टकयुतं कृत्वा तत्र दिक्षु प्रोक्तनृसिंहबीजं, विदिक्षु वाराहबीजं विलिखेत् । एतद्यन्त्रमुक्तफलदं भवति ॥

सारसंग्रहे—

दहनपुरयुगे च कामबीजे विलिखतु साध्यसमन्वितं च बीजम् ।
वृतमिदमणुवर्णकैश्च शिष्टैस्तदनु दशाक्षरमन्त्रवर्णवीतम् ॥ १ ॥
षडपि च हृदयादि मुख्यकोणेषु लिखतु शक्तिरमे च कोणपार्श्वे ।
कवचमनुमथो लिखेत्तदग्रे वसुदलकेसरगान् द्विशः स्वरांश्च ॥ २ ॥
ऋतुपरिमितवर्णकांश्च मालामनुसुभगांश्च तदन्तिमेऽन्तिमांश्च ।
कमुखलिपिवृतं धरापुरस्थं दिशि नृहरेश्च वराहबीजमत्रे ॥ ३ ॥
जपहोमादिना सम्यक्साधितं यन्त्रमुत्तमम् । सर्वेष्टफलदं मोक्षदायकं श्रीकरं परम् ॥ ४ ॥

इति । अस्यार्थः—षट्कोणं विरच्य तन्मध्ये कामबीजोदरे श्रीरामबीजं प्राग्वत् ससाध्यं विलिख्य, अवशिष्टमूलमन्त्रवर्णैरावेष्ट्य, तद्बहिश्च "हुंजानकीवल्लभाय स्वाहा" इति मन्त्रेणावेष्ट्य, षट्कोणेषु प्राग्वत्

CC0. Vasishtha Tripathi Collection. Digitized by eGangotri

षडङ्गमन्त्रानालिख्य, षट्कोणपार्श्वयोर्वामदक्षिणयोः शक्तिबीजं मायाबीजं चैकैकशो विलिख्य, कोणाग्रेषु हुं इत्यालिख्य, बहिरष्टदलकमलं कृत्वा तत्केसरेषु द्वन्द्वशः स्वरानालिख्य, तद्दलेषु प्राग्वन्मालामन्त्रवर्णानालिख्य, बहिर्वृत्तद्वयं कृत्वा तदन्तरालवीथ्यां कादिक्षान्तवर्णैः सबिन्दुकैरावेष्टय, बहिश्चतुरस्रं कृत्वा तस्य दिक्षु नृसिंहबीजं कोणेषु वराहबीजं च लिखेत् । एतद्यन्त्रमुक्तफलदं भवति ॥ तथा—

षट्कोणे प्रणवं च साध्यसहितं मूलाणुमश्रिष्वथो
सन्धिष्वङ्गमनूंश्च शक्तिमदनौ षट्कोणपार्श्वे लिखेत् ।
किञ्जल्केषु कला द्विशश्च दलगं मालाणुषड्वर्णकं
चान्त्यं चान्त्यदले दशार्णमनुना कार्यं वृतं भूस्थितम् ॥ ५ ॥
दिशि विदिशि नृसिंहवराहकौ लिखतु भूर्जदले कनकोद्भवे ।
राजतेऽथच सुसाधितमुत्तमं विभवकीर्तिरमाविजयप्रदम् ॥ ६ ॥

इति । अस्यार्थः—तत्र षट्कोणं कृत्वा तन्मध्ये ससाध्यं प्रणवं विलिख्य, कोणषट्के मूलमन्त्रस्य षडर्णानालिख्य, षट्कोणसन्धिषु षडङ्गमन्त्रानालिख्य, षट्कोणपार्श्वयोः शक्तिबीजं स्ववामे दक्षिणे कामबीजं विलिख्य, बहिरष्टदलकमलं कृत्वा, तत्केसरेषु द्वन्द्वशः स्वरान् दलेषु प्राग्वन्मालामन्त्रवर्णांश्च विलिख्य, तद्बहिर्वृत्तत्रयं कृत्वाभ्यन्तरवीथ्यां दशाक्षरमन्त्रेण पूर्वोक्तेनावेष्टय, बाह्यवीथ्यां कादिक्षान्तवर्णैरावेष्टय, बहिश्चतुरस्रं कृत्वा तस्य दिक्षु नृसिंहबीजं, विदिक्षु वराहबीजं च विलिखेत् । एतद्यन्त्रमुक्तफलदं भवतीति ॥

अथ रामानुस्मृतिः । श्रीब्रह्मोवाच ।

वन्दे रामं जगद्वन्द्यं सुन्दरास्यं शुचिस्मितम् । कन्दर्पकोटिलावण्यं कामितार्थप्रदायकम् ॥ १ ॥
भास्वत्किरीटकटककटिसूत्रोपशोभितम् । विशाललोचनं भ्राजत्तरुणारुणकुण्डलम् ॥ २ ॥
नीलजीमूतसङ्काशं नीलालकवृताननम् । ज्ञानमुद्रालसद्दक्षबाहुं ज्ञानमयं विभुम् ॥ ३ ॥
वामजानुपरिन्यस्तवामाम्बुजकरं हरिम् । वीरासने समासीनं विद्युत्पुञ्जनिभाम्बरम् ॥ ४ ॥
कोटिसूर्यप्रतीकाशं कोमलावयवोज्ज्वलम् । जानकीलक्ष्मणाभ्यां च वामदक्षिशोभितम् ॥ ५ ॥
हनुमद्रविपुत्रादिकपिमुख्यैर्निषेवितम् । दिव्यरत्नसमायुक्तसिंहासनगतं प्रभुम् ॥ ६ ॥
प्रत्यहं प्रातरुत्थाय ध्यात्वैवं राघवं हृदि । एभिः षोडशभिर्नामपदैः स्तुत्वा नमेद्धरिम् ॥ ७ ॥
नमो रामाय शुद्धाय बुद्धाय परमात्मने । विशुद्धज्ञानदेहाय रघुनाथाय ते नमः ॥ ८ ॥
नमो रावणहन्त्रे ते नमो वालिविनाशिने । नमो वैकुण्ठनाथाय नमो विष्णुस्वरूपिणे ॥ ९ ॥
नमो यज्ञस्वरूपाय यज्ञभोक्त्रे नमोऽस्तु ते । योगिध्येयाय योगाय परमानन्दरूपिणे ॥ १० ॥
शङ्करप्रियमित्राय जानक्याः पतये नमः । य इदं प्रातरुत्थाय भक्तिश्रद्धासमन्वितः ॥ ११ ॥
षोडशैतानि नामानि रामचन्द्रस्य नित्यशः । पठेद्विद्वान् स्मरेन्नाम स एव स्याद्रघूत्तमः ॥ १२ ॥
श्रीरामभक्तिरतुला भवत्येव हि सर्वदा । जगत्पूज्यः सुखं जीवेद् रामभद्रप्रसादतः ॥ १३ ॥
मरणे समनुप्राप्ते श्रीरामः सीतया सह । हृदि संदृश्यते तस्य साक्षात् सौमित्रिणा सह ॥ १४ ॥
नित्यं चापहरात्रेषु रामस्येमां समाहितः । मुच्यतेऽनुस्मृतिं जप्त्वा मृत्युदारिद्र्यपातकैः ॥ १५ ॥

इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे ब्रह्मनारदसम्वादे रामानुस्मृतिः सम्पूर्णा ॥ अथ हनुमन्मन्त्राः । सारसंग्रहे—

आञ्जनेयमनुर्लोके भुक्तिमुक्त्येकसाधनम् । प्रकाशितः शङ्करेण लोकानां हितमिच्छता ॥ १ ॥
भूतप्रेतपिशाचादिडाकिनीब्रह्मराक्षसाः । दृष्ट्वावशाः पलायन्ते मन्त्रानुष्ठानतत्परान् ॥ २ ॥
चतुष्षष्टि ह्यपस्मारान् षड्विंशतिमतिग्रहान् । शतं शिशुग्रहांस्तद्वत् त्रिषष्टि ब्रह्मराक्षसान् ॥ ३ ॥
गन्धर्वान् द्वादश तथा भूतान्नानाविधान् ग्रहान् । सप्तधा राजयक्ष्माणं तथा चाष्टविधं ज्वरम् ॥ ४ ॥

CC0. Vasishtha Tripathi Collection. Digitized by eGangotri

चतुर्विंशद्विधं घोरमन्यान् दंशानसंख्यकान् । डाकिनीत्यादिकानन्यान् स्मरणादेव नाशयेत् ॥ ५ ॥
गुटिकां पादलेपं च रसं चैव रसायनम् । खड्गं सदञ्जनं चैव खेचरं पादुकादिकान् ॥ ६ ॥
विद्वेषणं मारणं च वश्यमाकर्षणं तथा । उच्चाटनं मोहनं च सप्तद्वीपाधिपत्यकम् ॥ ७ ॥
विद्याधराणां सर्वेषां चक्रवर्ती न संशयः । (प्रधानश्चाङ्गभूतोऽयं मन्त्रराजो ह्यनुत्तमः ॥ ८ ॥
पूर्वं नमःपदमुक्त्वा ततो भगवते–पदं । आञ्जनेय–पदं ङेन्तं महाबलपदं ततः ॥ ९ ॥
वह्निजायान्त एवायं मन्त्रो हनुमतः परः । सर्वसिद्धिकरः प्रोक्ता मन्त्रश्चाष्टादशाक्षरः ॥ १० ॥
मालाख्योऽपरमन्त्रोऽपि मारुतेः सर्वसिद्धिदः) । प्रणवं पूर्वमुच्चार्य नमो भगवते पदम् ॥ ११ ॥
ङेन्तं प्रस्फुटसंयुक्तं पराक्रमपदं वदेत् । तथाक्रान्तपदोपेतं दिङ्मण्डलमुदीरयेत् ॥ १२ ॥
यशोवितानधवलीकृतजगत्पद वदेत् । त्रितयाय–पदं वज्रदेहरुद्रावतारतः ॥ १३ ॥
सम्बुद्धयन्तं पदं लङ्कापुरीदहनमीरयेत् । उदधिलङ्घनं चापि दशग्रीवकृतान्तकम् ॥ १४ ॥
सीताश्वासनशब्दं च ह्यञ्जनागर्भसं–पदम् । भूतान्ते रामलक्ष्म स्यात्प्राणानन्दकरमीरयेत् ॥ १५ ॥
कपिसैन्यप्रा–पदान्ते कारसुग्रीवसा–पदम् । धारणान्ते पदं–पदं तोत्पाटन–पदं वदेत् ॥ १६ ॥
बालब्रह्म–पदं चारिणे गभीर–पदं वदेत् । शब्दसर्वग्रहं प्रोक्त्वा विनाशनमथोच्चरेत् ॥ १७ ॥
सर्वज्वरहरं डाकिनीविध्वंसनमीरयेत् । ततस्तारं समुच्चार्य महामायां त्रिरुच्चरेत् ॥ १८ ॥
एहि सर्वविषं पश्चाद् हर सर्वबलं पदम् । क्षोभयान्ते च मे सर्वकार्याणि साधयद्वयम् ॥ १९ ॥
वर्मास्त्राग्न्यङ्गानन्तोऽयं हनुमन्मन्त्र ईरितः । ऋषिरीश्वर एव स्यादनुष्टुप्छन्द उच्यते ॥ २० ॥
हनुमान् देवता प्रोक्तः सर्वाभीष्टफलप्रदः । नमो भगवते चाञ्जनेयायानेन हृन्मतम् ॥ २१ ॥
रुद्रमूर्तय इत्येवं शिरोमन्त्र उदाहृतः । ङेन्तो वायुसुतश्चायं शिखामन्त्र उदाहृतः ॥ २२ ॥
अग्निगर्भाय च ततः कवचाणुरयं मतः । (रामदूताय च पुनर्नेत्रमन्त्रः समीरितः ॥ २३ ॥
ब्रह्मास्त्रतो निवारान्ते णायेत्यस्त्रमनुर्मतः । एवं षडङ्गं च सुधीः कृत्वा ध्यायेदनन्यधीः) ॥ २४ ॥
स्फटिकाभं स्वर्णकान्ति द्विभुजं च कृताञ्जलिम् । कुण्डलद्वयसंशोभिमुखाम्भोजं स्मरेन्मुहुः ॥ २५ ॥
पूजां तु वैष्णवे पीठे शैवे वा विदधीत वै । आवृतानि विना नित्यं वरिष्ठश्चन्दनादिभिः ॥ २६ ॥
अयुतं च पुरश्चर्या रामस्याग्रे शिवस्य वा । ....॥

"द्रव्यानुक्तौ घृतं होमे" इति कपिलवचनात् घृतेनैव दशांशो होमः । तर्पणमार्जनादि च ॥ नमो भगवते आञ्जनेयाय हृत् । रुद्रमूर्तये शिरः । वायुसुताय शिखा । अग्निगर्भाय कवचं । रामदूताय नेत्रं । ब्रह्मास्त्र-निवारणाय अस्त्रं । इति करषडङ्गन्यासः । तथा—

जितेन्द्रियस्तु नक्ताशी हनुमद्ध्यानतत्परः । क्षुद्ररोगनिवृत्त्यर्थमष्टोत्तरशतं सुधीः ॥ २७ ॥
जप्त्वा त्रिदिनमेकान्ते तेभ्यो मुच्येत तत्क्षणात् । क्षुद्रभूतप्रशान्त्यर्थं शतमष्टोत्तरं पुनः ॥ २८ ॥
दिनत्रयमथो जप्त्वा भूतानां मुच्यते भयात् । भूतप्रेतपिशाचादिशान्तयेऽष्टोत्तरं शतम् ॥ २९ ॥
जप्त्वैव तत्क्षणान्मुक्तो भवेदेव न संशयः । महारोगादिशान्त्यर्थमष्टोत्तरसहस्रकम् ॥ ३० ॥
जप्त्वा तस्मात् प्रमुच्येत निशीथे नियताशनः । जयाभिकाङ्क्षिणां राज्ञामस्मादन्यो न वर्तते ॥ ३१ ॥
ध्यायेत चाक्षहन्तारमयुतं नियताशनः । जपन्नियतमाश्वेव जयेद् दुर्जयमप्यरिम् ॥ ३२ ॥
सम्यक् च रामसुग्रीवसन्धातारं स्मरन् सुधीः । अयुतेन च विच्छिन्नं सन्धिमाप्नोत्यसंशयम् ॥ ३३ ॥
लङ्कायाः दाहकं ध्यायञ्जपेदयुतमञ्जसा । शत्रुराष्ट्रं दहेदेव दुग्धाब्धावपि संस्थितम् ॥ ३४ ॥
जयार्थं रिपुसङ्घानामस्मादन्यो न विद्यते । यस्तु गेहे हनूमन्तं सर्वदैव प्रपूजयेत् ॥ ३५ ॥

CC0. Vasishtha Tripathi Collection. Digitized by eGangotri

मन्दिरे मन्त्रिणस्तस्य भवेल्लक्ष्मीरचञ्चला । दीर्घमायुर्भवेदेव सर्वत्र विजयी भवेत् ॥ ३६ ॥

इति ॥ श्रीयन्त्रसारे—

मध्ये तारं स्वरयुगलसत्केसरे चाष्टपत्रे
मन्त्रस्यार्णान् जलनिधिमितान् अन्तरालिख्य कार्णैः ।
वीतं मालामनुवरवृतं भूपुरस्थं हनूम-
द्यन्त्रं चोरग्रहकृमिगदध्वंसि रक्षाकरं च ॥ १ ॥

इति । अस्यार्थः—अष्टदलपद्मं कृत्वा तन्मध्ये ससाध्यं प्रणवं विलिख्य, तत्केसरेषु स्वरान् द्विश आलिख्य, दलेषु वक्ष्यमाणहनुमन्मन्त्राणाञ्चतुरश्चतुरो विलिख्य, बहिर्वृत्तयोरन्तराले ककारादिक्षकारान्तवर्णैरावेष्ट्य, बहिः पुनर्वृत्तयोरन्तराले वीथ्यां वक्ष्यमाणहनुमन्मालामन्त्रेण संवेष्ट्य बहिश्चतुरस्रं कुर्यात् । एतद्यन्त्रमुक्तफलदं भवति । ॐ नमो भगवते पवनात्मजाय राघवप्राणसमाय लक्ष्मणप्राणदात्रे सीतादुःखविनाशनाय रावणदर्पघ्नाय सर्वदुष्टविनाशनाय रिपुचौरव्याघ्रवराहकृमिपतङ्गादिदुष्टसत्त्वविनाशनाय हुंफट् स्वाहा ॥ अयं दलेषु लेख्यो मन्त्रः ॥ अथ हनुमत्स्तुतिः—

नमो हनुमते तुभ्यं नमो मारुतसूनवे । नमः श्रीरामभक्ताय श्यामश्यामाय ते नमः ॥ १ ॥
नमो वानरबीजाय सुग्रीवसख्यकारिणे । लङ्काविदाहनार्थाय हेलासागरतारिणे ॥ २ ॥
सीताशोकविनाशाय राममुद्राधराय च । रावणादिकुलच्छेदकारिणे ते नमो नमः ॥ ३ ॥
मेघनादवरध्वंसकारिणे भयहारिणे । वायुपुत्राय वीराय आकाशोदरगामिने ॥ ४ ॥
वनपालशिरश्छेत्रे लङ्काप्रासादभञ्जिने । ज्वलत्कृशानुवर्णाय दीर्घलाङ्गूलधारिणे ॥ ५ ॥
सौमित्रिजयदात्रे च रामभक्ताय ते नमः । अक्षस्य वधकर्त्रे च ब्रह्मशक्तिनिवारिणे ॥ ६ ॥
संयुगे च महाशक्तिवातक्षेपविनाशिने । रक्षोघ्नाय रिपुघ्नाय भूतघ्नाय नमो नमः ॥ ७ ॥
ऋक्षवानरवीरैकप्राणदात्रे नमो नमः । परसैन्यबलघ्नाय शस्त्रौघघ्नाय ते नमः ॥ ८ ॥
विषघ्नाय द्विप(द्)घ्नाय वरघ्नाय नमो नमः । महारिपुभयघ्नाय भक्तत्राणैककारिणे ॥ ९ ॥
परप्रेरितमन्त्राणां यन्त्राणां स्तम्भकारिणे । पयःपाषाणतरणकारणाय नमो नमः ॥ १० ॥
बालार्कमण्डलग्रासकारिणे भयतारिणे । नखायुधाय भीमाय दशायुधधराय च ॥ ११ ॥
रिपुमानविनाशाय रामाज्ञालोकधारिणे । प्रतिग्रामस्थितायाथ रक्षोबलवधार्थिने ॥ १२ ॥
करालशैलशस्त्राय द्रुमशस्त्राय ते नमः । बालैकब्रह्मचर्याय रुद्रमूर्तिधराय च ॥ १३ ॥
पिशङ्गाङ्गाय सर्वाय वज्रदेहाय ते नमः । कौपीनवाससे तुभ्यं रामभक्तिरताय च ॥ १४ ॥
दक्षिणाशाभास्कराय सतां चन्द्रोदयात्मने । कृत्याकृत्यविषघ्नाय सर्वक्लेशहराय च ॥ १५ ॥
स्वाम्याज्ञापार्थसंग्रामसख्ये सञ्जयदायिने । भक्तानां दिव्यवादेषु संग्रामे जयदायिने ॥ १६ ॥
किङ्किला-बुम्बुका-घोरघोरशब्दकराय च । सर्वोग्रव्याधिसंस्तम्भकारिणे वनचारिणे ॥ १७ ॥
सदा वनफलाहारसंतृप्ताय विशेषतः । महार्णवशिलाबद्धसेतुबन्धाय ते नमः ॥ १८ ॥
वादे विवादे संग्रामे भये घोरे महावने । सिंहव्याघ्रतस्करेषु पठन् स्तोत्रं भयं नहि ॥ १९ ॥
दिव्यभूतभये व्याधौ विषे स्थावरजङ्गमे । राजशत्रुभये चोग्रे तथा ग्रहभयेषु च ॥ २० ॥
जलसर्पमहावृष्टौ दुर्भिक्षे व्रणसंप्लवे । पठन् स्तोत्रं प्रमुच्येत भयेभ्यः सर्वतो नरः ॥ २१ ॥
तस्य क्वापि भयं नास्ति हनुमत्स्तवपाठनात् (तः) । एककालं त्रिकालं वा पठन्नित्यमिमं स्तवम् ॥२२॥
सर्वान् कामानवाप्नोति नात्र कार्या विचारणा । विभीषणकृतं स्तोत्रं तार्क्ष्येण समुदीरितम् ॥ २३ ॥
ये पठिष्यन्ति भक्त्या वै सिद्धयस्तत्करे स्थिताः । .... ॥

CC0. Vasishtha Tripathi Collection. Digitized by eGangotri